

czwartek, 16.07.2026

775-lecie szkaplerza karmelitańskiego

Nabożeństwo szkaplerzne jest jedną z najpopularniejszych form kultu Matki Bożej w Kościele katolickim obok różańca. W tym roku przypada 775. rocznica, kiedy generał karmelitów św. Szymon Stock w Aylesford w Anglii podczas objawień otrzymał od Maryi szkaplerz.

Święto Matki Bożej z Góry Karmel karmelici obchodzą od XIV wieku. Dla całego Kościoła zatwierdził je w 1726 r. papież Benedykt XIII. W Polsce znane jest pod nazwą Matki Bożej Szkaplerznej i obchodzone jest 16 lipca, na pamiątkę zjawienia się Maryi w 1251 r. ówczesnemu generałowi karmelitów o. Szymonowi Stockowi, który modlił się o pomoc dla zakonu. Dekret soboru laterańskiego IV (1215 r.) zabraniał zakładania nowych zakonów i nie uznawał istnienia tych, które nie były oparte na regule zaaprobowanej przez Kościół, a do takich należał wówczas m.in. zakon karmelitów.

Według relacji o. Stocka Matka Boża miała wręczyć mu szkaplerz i zapewnić, że wszyscy, którzy będą go nosić, doświadczą Jej szczególnej opieki duchowej, a po śmierci unikną kary wiecznej.

W XIV w. Najświętsza Maryja Panna ukazała się papieżowi Janowi XXII i poleciła mu szczególną opiekę nad "Jej zakonem karmelitańskim". Obiecała także łaski i zbawienie należącym do zakonu, którzy wiernie wypełniają swe śluby, oraz należącym do Bractwa Szkaplerznego, którzy będą naśladować jej cnoty i modlić się za Kościół. Zapewniła także, że noszących szkaplerz wyzwoli z czyśćca w pierwszą sobotę po ich śmierci.

Kolejni papieże - Klemens VII (1523-1534) i Grzegorz XIII (1572-1585) - rozpowszechnili nabożeństwa szkaplerznego, nadając mu odpusty. Tym samym Kościół katolicki uznał nadprzyrodzone pochodzenie szkaplerza oraz treść objawienia.

Stolica Apostolska zaliczyła szkaplerz do sakramentaliów. Obok różańca stał się on jedną z najpopularniejszych form kultu maryjnego w Kościele katolickim.

Na początku szkaplerz był wierzchnią szatą, której mnisi używali podczas codziennych zajęć, aby nie brudzić habitu. Następnie przez szkaplerz rozumiano szatę nałożoną na habit. Z biegiem lat zamieniono ją na dwa małe kawałki płótna. Jedna z wizerunkiem Matki Bożej Szkaplerznej powinna spoczywać na piersiach, a druga z obrazem Serca Jezusa na plecach. W 1910 r. papież Pius X zezwolił na zastąpienie szkaplerza płóciennego medalikiem szkaplerznym. Noszący go przynależą do Bractwa Szkaplerznego i mają udział w duchowych dobrach całego zakonu karmelitańskiego.

Istnieją szkaplerze: brunatny - karmelitański (w. XIII); czarny - serwitów (w. XIV), od roku 1860 kamilianów; biały - trynitarzy, mercedariuszy, dominikanów (w. XIV), Niepokalanego Serca Maryi (od roku 1900); niebieski - teatynów (od roku 1617) i Niepokalanego Poczęcia Maryi (w. XIX); czerwony - męki Pańskiej; fioletowy - lazarystów (1847) i żółty - św. Józefa (w. XIX). Obecnie szkaplerz jest znakiem zewnętrznym przynależności do bractwa związanego z konkretnym zakonem.

Przyjęcie szkaplerza może mieć miejsce tylko raz w życiu. Pierwszy musi być wykonany z sukna, a potem można go zastąpić medalikiem szkaplerznym.

Początki bractwa szkaplerznego sięgają XIII w. W XIV wieku powstały pierwsze bractwa szkaplerzne we Florencji, Bolonii, Wenecji i innych miastach. Szybko erygowano je przy wszystkich klasztorach karmelitańskich i stanowiły jedną z form działalności zakonu. Ich celem do dziś jest rozbudzenie życia chrześcijańskiego wśród członków, poprzez określone formy kultu religijnego i dzieła miłosierdzia.

Do Polski bractwa szkaplerznego przybyły wraz z pierwszymi fundacjami klasztorów karmelitańskich. Najstarsze jest w Krakowie na Piasku.

W sobotę 18 lipca odbędzie się Ogólnopolski Wieczernik - Spotkanie Rodziny Matki Bożej Szkaplerznej w Czernej koło Krakowa. Myśl przewodnia zjazdu „Bycie uczniem-misjonarzem w Rodzinie Szkaplerznej” nawiązuje do hasła roku duszpasterskiego Kościoła w Polsce Mszy św. o godz. 11 będzie przewodniczył metropolita katowicki abp Andrzej Przybylski.

Inspiracją zjazdów są spotkania dla Polonii organizowane od ponad 70 lat w karmelitańskim klasztorze w Aylesford koło Londynu. Narodowa Pielgrzymka Polaków z Wysp Brytyjskich do sanktuarium Matki Bożej Szkaplerznej w Aylesford odbywa się co roku w pierwszą niedzielę września.

Wśród świętych, którzy propagowali nabożeństwo szkaplerzne są m.in. Robert Bellarmin, Piotr Klawer, Alfons Liguori, Wincenty Pallotti, Jan Maria Vianney, Bernadetta Soubirou, Jan Bosko, papież Pius X i Maksymilian Maria Kolbe.

Do Polski karmelici tzw. trzewiczkowi dotarli pod koniec XIV w., a od 1605 r. byli obecni także karmelici bosci, szerzący kult Matki Bożej Szkaplerznej. Za datę powstania wspólnoty "Trzeciego Karmelu" na ziemiach polskich uznaje się 1864 r., kiedy powstał trzeci zakon przy klasztorze sióstr karmelitanek bosych w Krakowie. Zrzesza on osoby stanu wolnego oraz małżeństwa, które pragną żyć charyzmatem karmelitańskim (modlitwą i kontemplacją), pozostając w swoim środowisku.

Na świecie jest ponad 4,1 tys. karmelitów bosych, 9 tys. 770 karmelitanek oraz 25,5 tys. członków Zakonu świeckiego Karmelitów Bosych.

Początki duchowości karmelitańskiej sięgają pustelników z XI w. Po Soborze Efeskim poświęcony Maryi, na wzgórzach Karmelu (pasma gór związane z życiem proroka Eliasza) osiedlili się pustelnicy bizantyjscy, którzy czcili Maryję w Jej Bożym Macierzyństwie. W XII i XIII wieku na Górze Karmel zaczęli się osiedlać także eremici łacińscy, którzy w centrum swej wspólnoty wybudowali kaplicę poświęconą Matce Bożej, a w swojej duchowości odwołując się do testamentu proroka Eliasza oraz przykładu życia Maryi. Środkiem do zjednoczenia z Bogiem jest dla nich praktykowanie milczenia i oderwanie od ziemskich przywiązań.

Do najbardziej znanych w Kościele karmelitów należą: św. Jan od Krzyża, św. Teresa od Jezusa, św. Teresa od Dzieciątka Jezus, św. Teresa Benedykta od Krzyża (Edyta Stein), św. Elżbieta od Trójcy Świętej, Maria od Jezusa Ukrzyżowanego (Maria Baouardy "Mała Arabka"), św. Rafał Kalinowski. (PAP)

mgw/ kcz/

Źródło:

<https://www.niedziela.pl/artykul/125928/>